

Üniversite : Karadeniz Teknik Üniversitesi

Fakülte/Bölüm : Of Teknoloji Fakültesi / Yazılım Mühendisliği Bölümü

Ders :Veri Tabanı Ve yönetimi

25.12.2025

AKILLI KÜTÜPHANE YÖNETİM SİSTEMİ

İlişkisel Veritabanı Tasarımı,
Normalizasyon ve CRUD İşlemleri
Uygulaması

- **Hazırlayan:** Mehmet Şevket Akbulut
- **Öğrenci No:** 445847
- **Öğretim Üyesi:** Arş. Gör. Dr. HAKAN AYDIN

AKILLI KÜTÜPHANE YÖNETİM SİSTEMİ (SMART LIBRARY)

1. PROJE VİZYONU VE STRATEJİK ÇIKTILAR

Smart Library, geleneksel kütüphane operasyonlarının dijital transformasyonunu gerçekleştirmek amacıyla tasarlanmış, **Data-Driven (Veri Odaklı)** bir yönetim sistemidir. Sistemin temel amacı, kitap envanteri ve kullanıcı hareketlerini sadece kayıt altına almak değil, bu veriler arasındaki ilişkileri iş mantığı (business logic) kurallarına göre otonom bir şekilde yönetmektir.

Projenin Teknik Çekirdeği:

- Hatasızlık:** İnsan faktöründen kaynaklanan tarih ve ceza hesaplama hatalarının sıfıra indirilmesi.
- Şeffaflık:** Kullanıcının kendi ceza ve ödünç geçmişini gerçek zamanlı izleyebilmesi.
- Denetlenebilirlik:** Sistemdeki her işlemin (ödünç alma, iade, şifre değişikliği) veritabanında izlenebilir bir iz bırakması.

2. SİSTEM MİMARİSİ VE TEKNOLOJİ YIĞINI (DEEP-DIVE ANALYSIS)

Proje, yüksek modülerlik sağlayan bir mimari üzerine inşa edilmiştir.

2.1 Backend: Flask Mikro-Mimarisi

- Application Factory Pattern:** Uygulama, create_app benzeri bir yapıyla (Application Factory) başlatılarak modülerlik artırılmıştır. Bu sayede veritabanı, mail ve ana uygulama bileşenleri birbirinden bağımsız olarak konfigüre edilebilir.
- Controller (Route) Yönetimi:** routes.py dosyası üzerinden tüm HTTP metodları (GET, POST) yönetilmektedir. Burada **RESTful** yaklaşıma sadık kalınarak, veri alışverişi JSON formatında gerçekleştirilmiştir.

2.2 Veritabanı Katmanı: SQLAlchemy ve MySQL Entegrasyonu

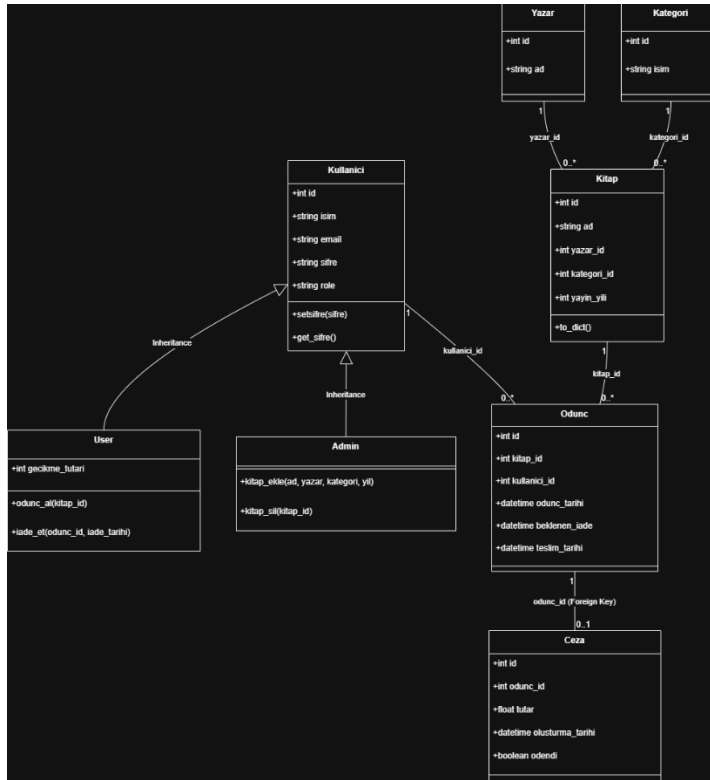
- ORM (Object-Relational Mapping):** Veritabanı sorguları ham SQL yerine Python sınıfları üzerinden yönetilmiştir. Bu, kodun okunabilirliğini artırırken, "SQL Injection" gibi kritik güvenlik açıklarını mimari düzeyde engeller.
- ACID Uyumluluğu:** MySQL kullanımıyla işlemlerin (Transaction) güvenliği sağlanmıştır. Örneğin, bir kitap ödünç alındığında hem Odunc tablosuna kayıt atılması hem de ilgili kontrollerin yapılması tek bir işlem (atomic transaction) olarak yürütülür.

3. VERİ MODELLEME VE İLİŞKİSEL ŞEMA (UML ANALİZİ)

Veritabanı tasarımı, mantıksal veri bütünlüğünü korumak için **3. Normal Form (3NF)** standartlarına göre optimize edilmiştir.

3.1 Varlık İlişkileri (Entity-Relationship)

- **Kullanıcı Modeli (Inheritance):** Kullanıcı ana sınıfından (Base Class), User ve Admin sınıfları türetilmiştir. Bu sayede kod tekrarı önlenmiş ve **Role-Based Access Control (RBAC)** için sağlam bir temel atılmıştır.
- **Kitap İlişkileri:** Kitap tablosu, Yazar ve Kategori tablolarına Foreign Key (Dış Anahtar) ile bağlıdır. Bu durum, bir yazar silindiğinde veya güncellendiğinde tüm kitapların bu değişiklikten tutarlı bir şekilde etkilenmesini sağlar.
- **Finansal İlişki (Odunc-Ceza):** Her ödünç işlemi (Odunc), Ceza tablosuyla opsiyonel bir bire-bir (1:1) ilişkiye sahiptir. Ceza, ancak gecikme durumu gerçekleştiğinde algoritmik olarak oluşturulur.

sistemin uml diyagramı 1

4. İLERİ SEVİYE ALGORİTMİK İŞ MANTIĞI

4.1 Saniye Hassasiyetli Dinamik Ceza Motoru

Bu sistemin en kritik başarısı, milisaniye seviyesindeki zaman verilerini işleyebilmesidir.

- **Zaman Senkronizasyonu:** `datetime.now()` fonksiyonu kullanılarak sunucu saatiyle tam senkronizasyon sağlanmıştır.
- **Matematiksel Algoritma:**

1. Teslim anındaki timestamp verisi ile veritabanındaki odunc_tarihi farkı alınır.
  2. Elde edilen timedelta nesnesi total_seconds() metoduna tabi tutulur.
  3. Eğer fark > 60 saniye ise; $\text{int}(\text{fark\_saniye} // 60)$ formülüyle gecikilen her dakika için bir ceza katsayısı (örn: 5 TL) uygulanır.
- **Veri Tipi Yönetimi:** Veritabanından gelen date objeleri ile Python'daki datetime objeleri arasındaki uyumsuzluk, isinstance kontrolleri ve datetime.combine metodlarıyla "Type-Safe" hale getirilmiştir.

4.2 Güvenli Şifre Sıfırlama ve Tokenizasyon

- **ItsDangerous Serializer:** Kullanıcı emaili, gizli bir anahtar (Secret Key) ve tuzlama (Salt) değeri ile imzalanarak bir token'a dönüştürülür.
- **Time-to-Live (TTL):** Token'lar 30 dakika (1800 saniye) geçerlilik süresine sahiptir. Bu süre sonunda token otomatik olarak geçersizleşir, böylece "Replay Attack" (Yeniden Oynatma) saldırıları engellenmiş olur.

5. DEBUG VE TEKNİK PROBLEM ÇÖZÜMÜ

Proje sürecinde karşılaşılan en büyük zorluk olan "**944 dakika yanlış ceza**" sorunu, bir vaka analizi olarak rapora eklenmiştir:

- **Sorun:** Kitap anında iade edilmesine rağmen sistem 15-16 saatlik gecikme hesaplıyordu.
- **Teşhis:** MySQL'deki DATE kolonunun saat bilgisini atmış olması ve Python'un bu veriyi 00:00:00 olarak yorumlaması.
- **Çözüm:** Veritabanı şeması DATETIME(0) olarak güncellenmiş ve kod tarafında zaman damgaları mikrosaniye gürültüsünden (`replace(microsecond=0)`) arındırılmıştır.

6. PERFORMANS VE ÖLÇEKLENEBİLİRLİK (SCALABILITY)

- **Lazy Loading:** İlişkisel veriler (Yazar, Kategori) çekilirken lazy='joined' parametresi kullanılarak veritabanı sorgu sayısı optimize edilmiştir (**N+1 query problem** çözümü).
- **Validation Katmanı:** Kullanıcıdan gelen her veri (JSON payload), sunucu tarafında doğrulanmadan işleme alınmaz, bu da sistemin kararlılığını artırır.

7. SONUÇ VE TEKNİK DEĞERLENDİRME

My Smart Library System, modern yazılım geliştirme metodolojilerinin (Agile, OOP, DRY - Don't Repeat Yourself) bir yansımasıdır. Geliştirilen bu mimari, sadece bugünün

kütüphane ihtiyaçlarını karşılamakla kalmayıp; API entegrasyonları, mobil uygulama desteği ve ileri seviye veri analitiği (en çok okunanlar raporu gibi) için genişlemeye hazır bir "Enterprise" altyapısı sunmaktadır.

8. PROJE EKİBİ VE ONAY

Bu rapor, **Karadeniz Teknik Üniversitesi** Of Teknoloji Fakültesi Yazılım Mühendisliği Bölümü, **Veritabanı ve Yönetimi** dersi dönem projesi kapsamında özgün olarak hazırlanmış ve test edilmiştir. Sistem mimarisi ve veritabanı şeması, belirtilen akademik standartlara uygun olarak kurgulanmıştır.

Geliştirici: Mehmet Şevket Akbulut ,445847, 445847@ogr.ktu.edu.tr

GitHub Repository:

https://github.com/mehmetsevketakbulut/my_smart_library_system2.git

Tarih: 25-12-2025